

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำแนกตามคุณลักษณะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำแนกตามคุณลักษณะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก กับระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ใน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าเอฟ (F-Test) และใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient = r) โดยอาศัยหลักการ Pearson

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ผู้เขียนเก็บข้อมูลจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ใน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะทางสังคมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41-50 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสถานภาพสมรส มีรายได้เฉลี่ยต่อปี มากกว่า 30,000 บาท และปฏิบัติงานมาเป็นระยะเวลา 6-10 ปี

2. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมมีความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก รองลงมาคือ ด้านอาการของไข้เลือดออก ด้านลักษณะของยุงพาหะ และด้านการกำจัดของยุงพาหะ ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายละเอียดปรากฏผล ดังนี้

2.1 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านอาการของไข้เลือดออก โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านอาการของไข้เลือดออก อยู่ในระดับสูง 4 ข้อ โดยข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความรู้เป็นอันดับแรก ได้แก่ โรคไข้เลือดออกอาจทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิตได้ถ้าไม่ได้รับการดูแลอย่างถูกต้อง รองลงมา ได้แก่ อาการไข้กินยาแล้วไข้ไม่ลด และมีจุดแดงบริเวณผิวหนัง แขน ขา และลำตัวเป็นอาการสงสัยว่าจะเป็นโรคไข้เลือดออก ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความรู้น้อยที่สุด ได้แก่ เมื่อมีไข้หรือสงสัยว่าจะเป็นโรคไข้เลือดออก รับประทานยาแอสไพรินเพราะทำให้ไข้ลดลงเร็วขึ้น

2.2 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านลักษณะของยุงพาหะ โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านลักษณะของยุงพาหะ อยู่ในระดับสูง จำนวน 6 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ โดยข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความรู้เป็นอันดับแรก ได้แก่ ยุงพาหะนำโรคไข้เลือดออกชอบหากินในเวลากลางวัน รองลงมา ได้แก่ โองน้ำค่อม น้ำใช้ที่ไม่ปิดฝา เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงพาหะนำโรคไข้เลือดออกที่สำคัญที่สุด และยุงพาหะนำโรคไข้เลือดออก มีวงจรชีวิต 3 ระยะคือ ไข่ ลูกน้ำ และตัวเต็มวัย และลูกน้ำยุงพาหะนำโรคไข้เลือดออกเมื่อถูกแสงสว่างจะหนีลงก้นภาชนะ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความรู้น้อยที่สุดได้แก่ ไข่ยุงพาหะนำโรคไข้เลือดออกสามารถทนต่อสภาพภูมิอากาศที่แห้งแล้งได้นานเป็นปี

2.3 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการกำจัดของยุงพาหะ โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการกำจัดของยุงพาหะ อยู่ในระดับสูง 3 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

มีความรู้เป็นอันดับแรก ได้แก่ เศษภาชนะ ขากรถยนต์ที่ไม่ใช้แล้ว เศษขยะ แจกัน จานรองขาตู้กับข้าว จานรองกระถางต้นไม้ โถ่งน้ำ อ่างน้ำในห้องน้ำที่มีน้ำขัง เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงพาหะนำโรคไข้เลือดออก รองลงมา ได้แก่ ผงซักฟอก เกลือแกง น้ำส้วมสายชู และน้ำเดือด สามารถใช้ทำลายลูกน้ำยุงพาหะในจานรองขาตู้กันมดได้ และข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความรู้ที่น้อยที่สุดได้แก่ การพ่นหมอกควัน สามารถกำจัด ไข่ และลูกน้ำ ของยุงพาหะนำโรคไข้เลือดออกได้

2.4 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับสูง 8 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความรู้เป็นอันดับแรก ได้แก่ การป้องกันการเกิดโรคไข้เลือดออกที่ได้ผลมากที่สุด คือการป้องกันไม่ให้มีแหล่งเพาะพันธุ์ยุงพาหะนำโรคไข้เลือดออก รองลงมา ได้แก่ เมื่อมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก ต้องเร่งทำลายลูกน้ำ ยุงพาหะนำโรคและป้องกันตนเองไม่ให้ถูกยุงกัดและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต้องกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงอันตรายของโรคไข้เลือดออกด้วย ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน และข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความรู้ที่น้อยที่สุดได้แก่ การใส่ปลาทองลงในภาชนะที่เป็นอ่างบัวเป็นการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกได้ และต้องใส่ทรายอะเบทในแหล่งน้ำโสโครกเพราะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงพาหะนำโรคไข้เลือดออก ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน

3. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก พบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือด้านการตัดสินใจในการวางแผน ด้านการประเมินผล และด้านการดำเนินงาน ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายละเอียดปรากฏผลดังนี้

3.1 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการตัดสินใจในการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการตัดสินใจในการวางแผน อยู่ในระดับมาก 6 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมี

ส่วนร่วมเป็นอันดับแรก ได้แก่ มีแผนในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของหมู่บ้าน รองลงมาได้แก่ กระตุ้นให้ประชาชนในละแวกบ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ เมื่อมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเกิดขึ้นในหมู่บ้าน เคยเข้าร่วมหาสาเหตุการระบาดของโรค

3.2 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก 10 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ โดยข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก ได้แก่ ประชาสัมพันธ์ให้ครัวเรือนในละแวกบ้านที่รับผิดชอบร่วมกันกำจัดลูกน้ำยุงในครัวเรือนของตนเอง รองลงมา ได้แก่ จ่ายและใส่ทรายกำจัดลูกน้ำในภาชนะเก็บกักน้ำแก่ครัวเรือนในละแวกบ้านที่รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ และข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีส่วนร่วมน้อยที่สุดได้แก่ ส่งเสริม แนะนำการเลี้ยงและแจกจ่ายปลากินลูกน้ำให้ครัวเรือนในละแวกบ้านที่รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ

3.3 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรกได้แก่ ครัวเรือนในละแวกบ้านที่รับผิดชอบได้รับประโยชน์โดยตรงจากการกำจัดลูกน้ำและยุงในบ้านเรือนของตนเอง รองลงมา ได้แก่ มีความภาคภูมิใจในบทบาทของตนเองในการมีส่วนร่วมตรวจสอบ กำจัดลูกน้ำและตัวแก่ยุง และข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีส่วนร่วมน้อยที่สุดได้แก่ ครัวเรือนในละแวกบ้านที่รับผิดชอบลดความเสี่ยงต่อการป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกเนื่องจากการร่วมกันกำจัดลูกน้ำและตัวแก่ยุงให้ลดลง

3.4 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการประเมินผล อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก ได้แก่ เมื่อทราบว่า มีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกในหมู่บ้านแจ้งให้ประชาชนในละแวกบ้านที่รับผิดชอบทราบเสมอ รองลงมา ได้แก่ มีการสรุปผลการดำเนินงานเพื่อรายงานผลให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขทุกเดือน และข้อที่

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีส่วนร่วมน้อยที่สุดได้แก่ มีการตรวจสอบลูกน้ำในครัวเรือนที่รับผิดชอบเป็นประจำทุกสัปดาห์

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

4.1 การมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เมื่อจำแนกตามความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ในภาพรวม พบว่า มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการตัดสินใจในการวางแผน มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

4.2 ความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ผลการทดสอบพบว่า

4.2.1 ความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการรับผลประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางลบ ในระดับต่ำ

4.2.2 ความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ด้านอาการของโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการตัดสินใจในการวางแผน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ในทางลบในระดับต่ำ

4.2.3 ความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ด้านลักษณะของยุงพาหะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการตัดสินใจในการวางแผน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ในทางลบในระดับต่ำ และมีความสัมพันธ์กับด้านการรับผลประโยชน์ในทางลบในระดับต่ำ

4.2.4 ความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ด้านการกำจัดของยุงพาหะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัด

นครปฐม ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ในด้านการตัดสินใจในการวางแผน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางลบ ในระดับต่ำ ด้านการดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางลบ ในระดับต่ำ และด้านการประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางลบ ในระดับต่ำ

4.2.5 ความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ด้านการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ในด้านการตัดสินใจในการวางแผน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางลบ ในระดับต่ำ

การอภิปรายผล

จากผลจากการศึกษาวิจัยได้พิจารณาและอภิปรายผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ดังนี้

1. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมมีความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมมีความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก รองลงมาคือ ด้านอาการของไข้เลือดออก ด้านลักษณะของยุงพาหะและด้านการกำจัดของยุงพาหะ ตามลำดับ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เสาวคนธ์ อาสา (2545 : 79) ได้ศึกษาความรู้ทัศนคติ และการปฏิบัติในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนตำบลหนองหมี อำเภอกุดชุมหี จังหวัดยโสธร พบว่า มีความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สายสมร ยอดสะเท็น (2545 : 76-89) ได้ศึกษาความรู้และการปฏิบัติงานด้านการป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอกูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูง แต่ต่างกับผลงานวิจัยของ สุพัฒน์ วิเศษวงษา (2545 : 43) ได้ศึกษาความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติในการป้องกันไข้เลือดออกของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวบ้านตากแดด ตำบลหัวโพน อำเภอสวรรณภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า แกนนำสาธารณสุขประจำครอบครัวมีความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกระดับปานกลาง ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกระดับปานกลาง และยังต่างกับผลงานวิจัยของ สายฝน อุ้นคำ (2545 : 76) ได้ศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของตำบลหนองป่า อำเภอกะชังบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า อสม. มีความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับปานกลาง

2. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดนครปฐม มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดนครปฐม มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือ ด้านการตัดสินใจในการวางแผน ด้านการประเมินผล และด้านการดำเนินงาน ตามลำดับ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปวีวรรณ แสงพิทักษ์ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในโครงการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครปฐม พบว่า การมีส่วนร่วมในโครงการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูงทุกด้านและมีคะแนนเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการประเมินผล ตามลำดับ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปราณี ถาวรศิริ (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชน ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของตำบลทุ่งควายกิน อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับสูง แต่ต่างกับสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สายสมร ยอดสะเท็น (2545 : 76-89) ได้ศึกษาความรู้และการปฏิบัติงานด้านการป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีระดับการปฏิบัติการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับปานกลาง และต่างกับผลงานวิจัยของ สายฝน อุ้นคำ (2545 : 76) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของตำบลหนองป่า อำเภอกะชังบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า อสม. มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

3. ความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม พบว่า ความรู้ในการป้องกันและควบคุมไข้เลือดออก แตกต่างกัน ในภาพรวม พบว่า มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาสาสมัครประจำหมู่บ้านที่มีความรู้ต่ำ จะมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก สูงกว่าอาสาสมัครที่มีความรู้ระดับปานกลางและระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาสาสมัครที่ความรู้ต่ำ มีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการป้องกันและควบคุม

โรคไข้เลือดออก ในขณะที่อาสาสมัครที่มีความรู้สูงกว่า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้มีระดับการศึกษาค่อนข้างสูง อาจขาดความสนใจเนื่องจากทราบข้อมูลที่อยู่แล้ว

4. ความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการรับผลประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางลบในระดับต่ำ ความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ด้านลักษณะของยุงพาหะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์กับภาพรวมในทางบวกในระดับต่ำ และมีความสัมพันธ์กับด้านการรับผลประโยชน์ในทางบวกในระดับต่ำ และความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ด้านลักษณะของยุงพาหะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สายฝน อุ้นคำ (2545 : 76) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของตำบลหนองข่า อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า อสม. มีความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของ อสม. ในการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้เขียนแบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วนดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

จากผลการวิจัย ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ ดังนี้

1. ควรมีการเพิ่มทักษะของการประเมินผลการดำเนินงาน การวิเคราะห์สภาพปัญหาให้กับอาสาสมัครประจำหมู่บ้านเพิ่มขึ้น

2. ควรเสริมสร้างขวัญกำลังใจแก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งมากกว่า 10 ปีขึ้นไปให้มากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้เกิดพลังในการดำเนินงานให้มากขึ้น
3. ควรมีการนำปัญหาหรือผลการวิเคราะห์ปัญหา สรุปผลของการดำเนินงาน มาสะท้อนให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้รับทราบ ข้อมูลเป็นระยะๆ เพื่อให้เกิดการประเมินสถานการณ์ และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ควรสนับสนุนงบประมาณในส่วนของค่าตอบแทนในการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้มากขึ้น
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนการดำเนินงานและกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นถึงวิธีการปฏิบัติกิจกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และร่วมกำหนดช่วงเวลาจัดกิจกรรม
6. สนับสนุนให้ประชาชนร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยร่วมกันสรุปผลการดำเนินกิจกรรมร่วมกับ อาสาสมัครสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข รวมถึงเสนอปัญหาและอุปสรรคที่พบในการดำเนินงานเพื่อนำไปวางแผนแก้ไขปัญหาร่วมกันต่อไป
7. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการป้องกันโรคไข้เลือดออกให้มากขึ้น ไม่ควรเน้นเฉพาะภาครัฐ
8. การดำเนินงานร่วมกันของประชาชนในชุมชน ต้องอาศัยสัมพันธภาพที่ดีระหว่างแกนนำต่างๆ ในหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ครู องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกัน รวมทั้งต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการร่วมกันและการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อช่วยให้การดำเนินงานในชุมชนประสบผลสำเร็จได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก เพื่อนำผลที่ได้ไปแก้ไขวิธีการให้ความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแก่ประชาชนต่อไป
2. เนื่องจากแนวโน้มในอนาคต ชุมชนจะมีบทบาทมากขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาถึงภาระหน้าที่และกิจกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกที่เหมาะสมกับชุมชนในเชิงคุณภาพต่อไป
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคไข้เลือดออก การประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และศึกษาถึงความต้องการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานดังกล่าว เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้สำหรับวางแผนปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับเหมาะสมต่อไป

4. ควรจะมีการศึกษาเปรียบเทียบค่าดัชนีความชุกของน้ำยุงลายร่วมด้วยในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อจะได้ทราบและจะได้ดำเนินการควบคุมและป้องกันโรคได้ตามความเหมาะสม